

Борисенко Л. Л. Підвищення інтересу і мотивації до навчання у дітей з особливими потребами за допомогою ФК / Л. Л. Борисенко // Система надання освіти дітям з особливими потребами в умовах сучасного закладу освіти : Збірник за матеріалами V Всеукр. науково-практичної конференції (12 грудня 2017 року). – Лисичанськ : ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» – Лисичанськ : ФОП Чернов О. Г.– 2017. – С. 19-22.

Анотація. У статті розкрито реалії підвищення інтересу та мотивації до навчання у дітей з особливими потребами за допомогою різних форм, методів, прийомів фізичної культури.

Ключові слова: фізична культура, мотивація, особливі потреби.

ПІДВИЩЕННЯ ІНТЕРЕСУ І МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЗА ДОПОМОГОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Борисенко Л.Л.,

викладач фізичного виховання

ВП «Лисичанський педагогічний коледж

ЛНУ імені Тараса Шевченка»

м.Лисичанськ

Здоров'я – одна з важливих складових цілісного розвитку людини, що характеризує його життєздатність в єдності тілесних і психічних характеристик. Життєздатність формується в процесі виховання, отже, охорона і зміцнення здоров'я школярів, а саме дітей з обмеженими можливостями здоров'я є актуальна педагогічна задача.

На сучасному етапі розвитку суспільства позначилася реальна тенденція погіршення здоров'я підростаючого покоління, збільшилася кількість дітей з відхиленнями у розвитку. В даний час кожна п'ятдесята дитина в Україні має особливі потреби. За даними уповноваженого президента з прав дитини Миколи Кулеби, в Україні в даний час більш 7,5 млн. дітей відносяться до категорії осіб з обмеженими можливостями здоров'я та потребують спеціальної (корекційної) освіти, що відповідає їхнім особливим освітнім потребам.

В останні роки в Україні робляться спроби вдосконалити систему допомоги дітям з особливими потребами, йде пошук нових ціннісних орієнтирів. Для отримання дітьми з обмеженими можливостями здоров'я виховання, навчання та корекційної допомоги в країні діє система спеціальної освіти.

Серед невербальних симптомів фізичних порушень, що призводять до утруднення в оволодінні дитиною предметним світом з раннього віку, виступає рухова недостатність, а як наслідок у школярів з обмеженими можливостями здоров'я відзначається слабкість інтересу і мотивації до навчання.

Мотиви можуть бути:

- зовнішні – покарання і нагорода, загроза і висув вимог, матеріальна вигода, тиск групи, очікування майбутніх благ і т. д. Всі вони зовнішні до безпосередньої мети вчення. Знання та вміння служать лише засобом для досягнення інших цілей;

- внутрішні – інтерес до своїх знань, допитливість, прагнення підвищити культурний і професійний рівень, потребу в активній і новій інформації і т. д. Все, що спонукає людину до навчання як до своєї мети.

Навчальна мотивація є сукупність факторів, що обумовлюють прояв навчальної активності. Мотивація формується в процесі самої навчальної діяльності, становлення навчальних мотивів залежить від структури навчальної діяльності, до якої залучена дитина. Змінюючи її форми і зміст можна впливати на мотивацію, перебудовувати її.

Сильний внутрішній мотив – пізнавальний інтерес.

Інтерес – форма прояву пізнавальної потреби, що забезпечує спрямованість особистості на усвідомлення цілей діяльності і тим самим сприяє орієнтуванню, ознайомленню з новими фактами, більш повному і глибокому відображенню дійсності. Суб'єктивно інтерес виявляється в емоційному тоні, який набуває процес пізнання, в увазі до об'єкта: мимовільне – довільне – постпроізовільне (Е.Б.Тітченер); в динаміці свого розвитку може перетворюватися в схильність, як прояв потреби у здійсненні діяльності, що викликає інтерес.

Найважливішим стимулом інтересу до навчання виступає фактор значущості набутих знань-умінь, вирішуваних завдань, здійснюються дії, які впливають з необхідності в будь-якій діяльності – визначення мети. Перетворення цілі в мотив діяльності є значною цінністю навчального процесу, оскільки об'єктивно значуща мета стає особистісно-значущою, суб'єктивно прийнятою школярем, що сприяє підготовці внутрішніх процесів до здійснення всієї подальшої діяльності.

Спостереження і практичний досвід показують, що школярі з обмеженими можливостями потребують підвищення рухової активності. Виправлення порушень фізичного розвитку, моторики і розширення рухових можливостей таких дітей є головною умовою підготовки його до життя.

Фізична культура це не тільки область роботи з тілом, створення фізичної готовності людей до життя, засіб і спосіб фізичного вдосконалення, хоча саме тілесно-рухові якості людини є предметом інтересу в цій області. Як і будь-яка культура, культура фізична – це, перш за все «робота з духом» людини, його внутрішнім, а не зовнішнім світом. Без сформованого істинно ціннісного ставлення до тіла неможлива ніяка справді культурна діяльність, практика, спрямована на тіло, освіту, спорт. Як унікальний предмет навчального плану фізична культура повинна бути націлена, в тому числі і на розвиток розумових здібностей, розширення словникового запасу учнів. При цьому в процесі навчання фізичної культури і спорту слід пам'ятати про реалізацію принципу природосообразності, обґрунтованого Я.А. Каменським в його «Великій дидактиці», суть якого полягає в найбільш повному розвитку природних задатків людини при дотриманні законів природи і педагогіки

Завдяки пропріоцепції моторика впливає як на розвиток психіки, так і на стан вегетативних функцій. З огляду на цю закономірність за допомогою зміни фізичного стану моторного аналізатора і його локомоапарату, можна направлено впливати на діяльність різних систем організму, вищі психічні функції, на функції аналізаторів. У свою чергу процес фізичного виховання і навчання слід будувати так, щоб учні осмислено виконували вправи, намагаючись їх словесно опосередкувати, проаналізувати, здійснювати регуляцію темпу, ритму, координації рухів та інших характеристик. Необхідно формувати у них способи контролю і самоконтролю за рухами, використовувати мотиваційні чинники в досягненні мети і завдань фізичного виховання.

В цілому, можна виявити загальні підходи до фізичного виховання дітей з обмеженими можливостями здоров'я: величезне значення має цілеспрямоване подолання недоліків моторики, розвиток рухової активності, охорона і зміцнення здоров'я дітей. Фізичне виховання завжди є важливою частиною загальної системи навчання, виховання і лікування дітей з обмеженими можливостями здоров'я.

Обмежені можливості здоров'я дитини – це не привід для зменшення його рухової активності. Тому ефективність фізичної культури в розвитку школярів є незаперечним фактом.

Адаптивна фізична культура (АФК) незамінна для дітей з обмеженими можливостями. АФК корисно для таких діагнозів як ДЦП, Атрофія, Синдром Дауна, Розлади аутистичного спектру (РАС) проблемами опорно-рухового апарату і т.д. Для багатьох особливих дітей АФК є єдиним способом «розірвати» замкнений простір і увійти в соціум, знайти нових друзів, отримати можливість для спілкування дізнатися радість повноцінних емоцій і пізнання світу і т.д. Саме тут найчастіше вперше в своєму житті,

вони пізнають радість руху, вчаться перемогати і гідно переносити поразки, усвідомлюють щастя подолання себе і кожною клітинкою свого тіла відчувають філософію «чесної гри» ... зі своїм організмом.

Завдяки АФК відбувається адаптація організму дитини. АФК дозволяє: поліпшити рухову активність дитини; в процесі занять краще пристосовуються до соціального середовища; розвивають свою життєздатність; навчаються підтримувати своє оптимальний психофізичний стан.

Однією з головних завдань лікувальної фізкультури (ЛФК) у дітей з особливостями у розвитку є заповнення дефіциту рухів за допомогою фізичних вправ. Встановлено, що рух в будь-якій формі, адекватний фізіологічним можливостям дитячого організму, завжди є оздоровчим фактором.

ЛФК можна застосовувати в найрізноманітніших її формах і методиках. При цьому зазвичай переважає ігровий метод. ЛФК в дитячому віці слід розглядати, перш за все, як широкий комплекс різноманітних засобів фізкультури. До них повинні відноситися не тільки фізичні вправи, але і організація всього рухового і гігієнічного режиму, використання методів загартовування, трудові та педагогічні процеси, а також масаж, який в дитячому віці є органічною частиною профілактичної і лікувальної гімнастики.

Регулярні заняття ЛФК зміцнюють імунітет, що знижує ризик виникнення багатьох захворювань, роблять дитину більш впевненим у собі, менш схильним до стресу, розвивають інтелект, запобігає можливим появам травм.

Психогімнастика – це курс спеціальних занять (етюдів, вправ та ігор), спрямованих на розвиток і корекцію різних сторін психіки дитини (як її пізнавальної, так і емоційно-особистісної сфери).

Психогімнастика примикає до психолого-педагогічних та психотерапевтичних методик, спільним завданням яких є збереження психічного здоров'я та попередження емоційних розладів у дітей.

Основні переваги психогімнастики:

- ігровий характер вправ;
- збереження емоційного благополуччя дітей;
- опора на уяву;
- можливість використовувати групові форми роботи.

Гідрореабілітація – це педагогічне специфічне явище, сутність якого полягає в навчанні і вихованні людини в умовах водного середовища і засобами водного середовища, з метою формування якісно нового більш високого від вихідного рівня фізичної та суспільної активності людини з відхиленням в стані здоров'я

Заняття з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я в умовах басейну є важливою складовою реабілітаційного процесу. Неврологи, ортопеди, імунологи, педіатри одноставно висловлюються про користь водних вправ:

- заняття у воді допомагають швидше впоратися з неврологічними проблемами у дітей;
- вправи в воді – це відмінне загартовування для молодого організму;
- плавання покращує роботу серцево-судинної системи, опорно-рухового апарату;
- раннє плавання допоможе зняти підвищений тонус м'язів, зміцнити занадто слабкі м'язи;
- у дітей розвивається гнучкість, що забезпечує їх гармонійний фізичний розвиток;
- заняття плаванням зменшують прояви агресивності і тривожності, так як вода сприяє зняттю стресу і розслабленню;
- активна діяльність в воді розвиває рухову техніку дитини на суші;

Метод сенсорної інтеграції задовольняє потребу в усвідомленні себе, а також навколишнього предметного світу, забезпечує розвиток моторних, пізнавальних сенсорних і дозвіллевих умінь дитини з обмеженими можливостями здоров'я.

Метод сенсорної інтеграції передбачає стимуляцію роботи органів почуттів в умовах координації різних сенсорних систем.

Унікальний комплекс програм і технологій ефективно формує комунікацію, самосвідомість, самооцінку, самостійність і дозволяє:

- ✓ психогімнастика – розвинути емоційну сферу, комунікацію, самооцінку,
- ✓ адаптивна фізкультура і гідрореабілітація – позитивні морфо-функціональні зміни в організмі, розвиток довільності і зменшення напруги,
- ✓ техніки сенсорної інтеграції – розвинути і гармонізувати обробку сенсорних стимулів нервової системи.

Література

1. Власова, Т.А. Учителю о детях с отклонениями в развитии./ Т.А.Власова, М.С. Певзнер. - М.: Просвещение, 2003. - 173 с.
2. Ильин, Е.П. Мотивация и мотивы./ Е.П. Ильин.– СПб: Питер,2000.-512с.
3. Маллер, А.Р. Ребенок с ограниченными возможностями: Книга для родителей./ А.Р. Маллер. – М.: Педагогика – Пресс, 2006. – 284 с.
4. Сиротюк А.Л. Коррекция обучения и развития школьников./ А.Л.Сиротюк. – М., 2002. – 103с.